

ผลผลิตมันสำปะหลังโรงงานปีการเพาะปลูก 2551/2552 ของจังหวัดนครราชสีมา
Production of Cassava (*Manihot esculenta* Crantz.) in 2008/2009 Year
of Nakorn Ratchasima Province

สุเมศ ทับเงิน* เอ็จ สโรบล และ อนุสรณ์ กุลวงษ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

จากผลการสำรวจ พบว่า เกษตรกรจังหวัดนครราชสีมา ปลูกมันสำปะหลัง พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 มากที่สุด รองลงมาคือ พันธุ์ระยอง 72 และน้อยที่สุดคือ พันธุ์ระยอง 9 โดยคิดเป็นร้อยละ เท่ากับ 67.60 22.40 และ 10.00 ตามลำดับ สำหรับต้นทุนการเพาะปลูกมันสำปะหลัง พบว่า อำเภอเสิงสาง มีต้นทุนการเพาะปลูกสูงสุด รองลงมา อำเภอพิมาย และต่ำสุดคือ อำเภอห้วยแถลง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5,197 5,188.14 และ 3,947 บาท/ไร่ จากค่าเฉลี่ย ต้นทุนการเพาะปลูกทั้งหมด เท่ากับ 4,767.28 บาท/ไร่ และผลผลิตเฉลี่ยมันสำปะหลังต่อไร่ พบว่า พื้นที่เพาะปลูกของ อำเภอที่ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด คือ อำเภอครบุรี รองลงมา คือ อำเภอห้วยแถลง และอำเภอพิมาย ส่วนอำเภอสีคิ้ว ให้ผลผลิตมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เท่ากับ 4.30 4.10 4.10 และ 3.30 ตัน/ไร่ จากค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.79 ตัน/ไร่ สำหรับ ราคาขายผลผลิต บาท/กก. และรวมรายรับจากการขายผลผลิตมันสำปะหลัง(บาท/ไร่) ที่กลุ่มเกษตรกร ได้รับ พบว่า เกษตรกรอำเภอขามสะแกแสง ขายหัวสดมันสำปะหลัง ราคาบาท/กก. สูงสุด รองลงมาคือ ปักธงชัย สีคิ้ว พระทองคำ และด่านขุนทด ส่วน อำเภอห้วยแถลง ขายได้ราคาต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.70 1.60 1.60 1.60 และ 1.40 บาท/กก. จากราคาขายมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 1.56 บาท/กก. และรวมรายได้จากการขายผลผลิตมันสำปะหลัง/ไร่ จาก กลุ่มตัวอย่าง พบว่า อำเภอพิมาย ขายผลผลิต/ไร่ ในราคาสูงสุด รองลงมาคืออำเภอเสิงสาง และต่ำสุดคืออำเภอ ห้วยแถลง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับจำนวน 6,601 6,560 และ 4,620 บาท/ไร่ ตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับจำนวน 5,915.27 บาท/ไร่ สำหรับผลตอบแทนจากการทำไร่มันสำปะหลังที่ได้รับ/ไร่ พบว่าอำเภอที่ได้รับผลตอบแทนเฉลี่ย สูงสุด คือ พิมาย รองลงมาคือด่านขุนทด และต่ำสุดคืออำเภอชุมพวง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับจำนวน 1,912.80 1,700 และ 667.89 บาท/ไร่ ตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 1,200.02 บาท/ไร่ จากผลการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาต้นทุนการเพาะปลูก ราคาขายผลผลิตมันสำปะหลังหัวสด และเพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับ เกษตรกรในพื้นที่เพาะปลูกของจังหวัดนครราชสีมาต่อไป

คำสำคัญ: ผลผลิต มันสำปะหลัง นครราชสีมา

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)

Abstract

This study is a survey research that emphasized on the productive of cassava of Nakorn Ratchasima province from 2008-2009. The objective of the study are (1) To find data of cultivation, productivity price, and total income of cassava growing at Nakorn-Ratchasima province (2) To analyze cost of cassava cultivation at Nakorn Ratchasima province, and (3) To find limitation of cassava cultivation at Nakorn-Ratchasima province.

Results of this study shows most of cultivations grown Kasetsart-50 cassava, an average value is 67.60 %, followed by 22.40 % Rayong -72, and 10.00 % Rayong-9 is minimum. Cost of cassava cultivation Soeng-Sang district is maximum, an average value is 5,197 Baht/Rai, followed by 5,188.14 Baht/Rai of Phimai district, and 3,947 Baht/Rai Huai-Tha-laeng district. The total average cost is 4,767.28 Baht/Rai. Productivity of cassava of Khon-Buri district is maximum, an average value is 4.30 tons/Rai, followed by 4.10 tons/Rai of Huai-Tha-laeng district, and 3.30 tons/Rai of Phimai district. The total average productivity is 3.79 tons/Rai. Price of cassava at Kham-Sakae-Saeng is maximum, an average value is 1.70 Bath/kg., followed by 1.60 Bath/kg. of Pak-Thong-Chai district, the same as Si-Khio district, Phra-Thong-Kham district, and Dan-Khun-Thot district. The maximum price of cassava is 1.40 Baht/kg. at Huai-Tha-laeng district. Total average price is 1.56 Baht/kg. Total revenue of cassava cultivation at Phimai district is maximum, an average value is 6,601 Baht/Rai, followed by 6,560 Baht/Rai of Soeng-Sang district, and 4,620 Baht/Rai of Huai-Tha-laeng district. Total revenue is 5,915.27 Baht/Rai. Return per area of cassava cultivation at Phimai district is maximum, an average value is 1,912.80 Baht/Rai, followed by 1,700 Baht/Rai of Dan-Khun-Thot district, and 667.89 Baht/Rai of Chum-Phuang district. Total average return is 1,200.02 Baht/Rai. These researches results will be used to develop the solution for solving the problem of cultivation cost, product price, and to increase cassava cultivate capacity of the cultivation at Nakorn-Ratchasima.

Keywords: Production, Cassava, Nakorn Ratchachima

บทนำ

สำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการผลิตมันสำปะหลัง เป็นขั้นตอนหนึ่งที่น่าไปสู่การได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาพื้นที่การเพาะปลูกมันสำปะหลัง และสอดคล้อง กับแนวนโยบายของรัฐบาล โดยในปี 2552 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศ 9 มหาวิทยาลัยหลัก เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นหนึ่งในจำนวนดังกล่าว ที่จะต้องสร้างผลงานการวิจัยและสนับสนุนการวิจัยทั้งในส่วนการสร้างองค์ความรู้ ในการใช้ประโยชน์ได้จริง สำหรับภาครัฐบาล และภาคเอกชน การพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับประชาชน ดังนั้นสถาบันอินทรีจันทร์สถิตย์เพื่อการค้นคว้าพัฒนาพืชศาสตร์ เป็นหน่วยงานภายใต้การบริหารงานของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีนโยบายหลัก คือ ค้นคว้าวิจัยพัฒนาด้าน พืชศาสตร์ โดยใน

แผนงานวิจัยของสถาบันฯ ได้จัดพืชโดยมีมันสำปะหลังเป็นพืชหลักที่ได้เริ่มดำเนินการวิจัย จากรายงาน Office of Agricultural economics (2008) พบว่าพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังแหล่งใหญ่ที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมาที่มีจำนวนพื้นที่เพาะปลูกรวม 1,978,454 ไร่ ด้านการตลาดส่งออก พบว่า ประเทศจีนมีความต้องการผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง เพื่อใช้ภายในประเทศ และทดแทน ธัญพืชเพิ่มขึ้น (Krakang, 2007) รายงานว่าประเทศกัมพูชา มีต้นทุนการเพาะปลูกมันสำปะหลัง เฉลี่ย ที่ประมาณ 3,088 บาท/ไร่ และผลผลิตเฉลี่ย จำนวน 5 ตัน/ไร่ ในอนาคตกัมพูชาจะเป็นประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ และเป็นคู่แข่งการค้าที่สำคัญของไทยอีกประเทศหนึ่ง วิธีการที่จะทำให้ผลผลิตเพิ่มของมันสำปะหลังสูง จะต้องประกอบไปด้วยการใช้พันธุ์ที่มีคุณภาพ วางแผนการปลูกให้เหมาะสมกับฤดูกาล การเตรียมแปลง และปรับปรุงบำรุงดิน การกำจัดวัชพืช การใช้ปุ๋ยเคมีและอินทรีย์ การขุดเก็บเกี่ยวในช่วงเวลาที่เหมาะสม (Vichukut, 2007) เป็นหลักการสำคัญที่จะทำให้เกษตรกรได้รับผลผลิต ต่อหน่วยพื้นที่เพิ่มขึ้น สนองความต้องการอาหาร และพลังงานทดแทน เพิ่มศักยภาพการแข่งขันในตลาดโลกต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา ปัญหาอุปสรรค ต้นทุนการผลิต การปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา การส่งเสริมการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการปลูก ผลผลิต ราคาขาย และรายได้รวมของการผลิตมันสำปะหลังโรงงานของจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาต้นทุนการเพาะปลูกมันสำปะหลังโรงงานของจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาข้อจำกัดการผลิตมันสำปะหลังโรงงานของจังหวัดนครราชสีมา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับนักวิจัย ที่จะนำไปใช้ประโยชน์สำหรับประกอบการวางแผน การค้นคว้าพัฒนาพันธุ์พืชรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการผลิตมันสำปะหลัง ให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่การเพาะปลูก และตรงตามความต้องการของเกษตรกร
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเกษตรกร ใช้ประกอบการกำหนดแนวทางการเพาะปลูกมันสำปะหลัง และสนับสนุน ในการผลิตมันสำปะหลัง มีระบบการบริหารการจัดการที่ดี สามารถเชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ

อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการเกษตรการทำไร่มันสำปะหลังในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 อำเภอ อำเภอละ 1 ตำบล จำนวน 250 ครัวเรือน

วิธีการดำเนินการวิจัย

สำหรับแบบแผนการศึกษาวิจัย (Research Design) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจด้วยการ

สุ่มตัวอย่าง (Sample Survey) ข้อมูลที่เก็บรวบรวมประกอบด้วย 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลแบบสอบถามจากไร่นาเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างของพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังจังหวัดนครราชสีมาที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อเกษตรกร หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ลักษณะดิน จำนวนพื้นที่เพาะปลูก การเตรียมพื้นที่เพาะปลูก พันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้เพาะปลูก ทำการเกษตรแบบอาศัยธรรมชาติหรือระบบชลประทาน แรงงานทำการเกษตรต่อครัวเรือน การใช้ปัจจัยการผลิตต่าง เช่น ปุ๋ยเคมี สารป้องกันกำจัดวัชพืช การปฏิบัติดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การขนส่ง โรงงานรับซื้อ ต้นทุนการเพาะปลูก และราคาจำหน่ายผลผลิตหัวสดมันสำปะหลัง ผลตอบแทนจากการทำไร่นามันสำปะหลัง

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งรวบรวม คือ สำนักงานเกษตรอำเภอจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 อำเภอ และสำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา ได้เก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกการนิเทศ เพื่อนำข้อมูลสำหรับใช้อ้างอิง

การวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยจัดทำตารางข้อมูล เพื่อบรรยายให้ทราบถึงประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ได้รับข้อมูลจากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในพื้นที่การเพาะปลูกมันสำปะหลังจังหวัดนครราชสีมา การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) โดยใช้ความรู้ทางสถิติ หลักการสังเคราะห์ข้อมูลตีความ (Interpretive Analysis) ระดับการแปลผลจากการใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย จากแบบสอบถาม

ระยะเวลาและสถานที่ทดลอง

สำรวจผลผลิตมันสำปะหลังโรงงานปีการเพาะปลูก 2551/2552 ของจังหวัดนครราชสีมา โดยสุ่มตัวอย่างเกษตรกรในพื้นที่เพาะปลูก จำนวน 12 อำเภอ อำเภอละ 1 ตำบล ใช้จำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 250 ตัวอย่าง ดังนี้ คือ อำเภอครบุรี เลิงสาง ปักธงชัย พิบาย ชุมพวง จักราช ห้วยแถลง ขามสะแกแสง คง พระทองคำ ด่านขุนทด และอำเภอสีคิ้ว เฉลี่ยอำเภอละ 20 ตัวอย่าง เก็บข้อมูลด้านสภาพพื้นฐานทางการผลิตมันสำปะหลัง โดยวิธีการใช้แบบสัมภาษณ์ ดำเนินการระหว่างวันที่ 31 สิงหาคม - 6 กันยายน 2552

ผลการวิจัย

จากข้อมูลแบบสำรวจผลผลิตมันสำปะหลังโรงงาน ปีการเพาะปลูก 2551/2552 ของจังหวัดนครราชสีมา ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อเกษตรกร หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ลักษณะดิน จำนวนพื้นที่เพาะปลูก การเตรียมพื้นที่เพาะปลูก พันธุ์มันสำปะหลังที่ใช้เพาะปลูก ทำการเกษตรแบบอาศัยธรรมชาติหรือระบบชลประทาน แรงงานทำการเกษตรต่อครัวเรือน การใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น ปุ๋ยเคมี สารป้องกันกำจัดวัชพืช การปฏิบัติดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การขนส่ง โรงงานรับซื้อ ต้นทุนการเพาะปลูก และราคาจำหน่ายผลผลิตหัวสดมันสำปะหลัง ผลตอบแทนจากการทำไร่นามันสำปะหลัง จำนวน 12 อำเภอ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 ครัวเรือน (ตารางที่ 1) พบว่า

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังโรงงาน ปีการเพาะปลูก 2551/2552

ลำดับที่		รายการ	ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังจังหวัดนครราชสีมา (บาท/ไร่)/อำเภอ											เฉลี่ย	
			ชุมพวง	เสิงสาง	จักราช	คง	ห้วยแถลง	ปักธงชัย	สีคิ้ว	พระทองคำ	ขามสะแกแสง	ด่านขุนทด	ครบุรี		พิมาย
1		การเตรียมพื้นที่	493	394	423.6	431	515	475	500	439	380	390	470	394.35	442.08
2		ค่าจ้างปลูก	174.5	225.61	152.27	158	136	290	188	192	150	160	249	222.61	191.5
3		ค่าปุ๋ยเคมี	793.5	569	776.64	623	585	617	611	577	565	465	687	568.89	619.84
4		ค่าจ้างใส่ปุ๋ยเคมี	38.12	57	65.68	68	55	45	40	49	60	50	46	51.11	52.08
5		ค่าปุ๋ยอินทรีย์	547	771	279.67	525	-	340	420	220	546	317	637	771.15	488.53
6		ค่าหว่านปุ๋ยอินทรีย์	420	384	384.09	381	-	47	39	45	36	30	45	45.71	168.8
7		ค่ากำจัดวัชพืช	30	46	56.67	30	391	519	344	408	382	365	344	383.6	274.94
8		ค่าสารเคมีคุมวัชพืช	64.5	208	81.82	81	83	187	78	83	80	253	105	207.86	126.02
9		ค่าแรงงานพ่นสารเคมี	61.94	163	85.45	73	77	118	66	60	80	80	79	162.86	92.19
10		ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต	788.75	812	832.04	822	679	884	691	1214	794	756	853	812.39	828.18
11		ค่าขนส่ง	533	568	556.14	418	426	546	459	468.1	777	499	642	567.61	538.32
12		ค่าเสื่อมราคาที่ดิน	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000
		รวมต้นทุนการผลิต	4944.31	5197.61	4694.07	4610	3947	5068	4436	4755.1	4850	4365	5157	5188.14	4767.69
13		ผลผลิตเฉลี่ย (ตัน) ไร่	3.78	4.1	4	3.7	3.3	3.8	3.3	3.7	3.7	3.7	4.3	4.1	3.79
14		ราคาที่ได้รับ (บาท/กก.)	1.49	1.6	1.52	1.5	1.4	1.6	1.6	1.6	1.7	1.6	1.5	1.61	1.56
15		รวมรายรับ (บาท/ไร่)	5632.2	6560	6080	5550	4620	6080	5280	5920	6290	5920	6450	6601	5915.27
16		ผลตอบแทน (บาท/ไร่)	687.89	1362.39	1385.93	940	673	1012	844	1164.9	1440	1555	1293	1412.86	1147.58
17		ต้นทุนการผลิต (บาท/กก.)	1.31	1.27	1.17	1.25	1.2	1.33	1.34	1.29	1.07	1.37	1.03	1.16	1.23

พันธุ์มันสำปะหลัง จากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร จำนวน 250 ครัวเรือน จาก 12 อำเภอ ของ จังหวัดนครราชสีมา โดยมีพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง รวม 1,274,001 ไร่ พบว่า เกษตรกรนิยมปลูกมันสำปะหลัง พันธุ์เกษตรศาสตร์ 50 สูงสุด รองลงมาคือพันธุ์ระยอง 72 และมีพื้นที่เพาะปลูกต่ำสุด คือพันธุ์ระยอง 9 เมื่อเทียบเป็น ร้อยละ เท่ากับ 67.60 22.40 และ 10.00 ตามลำดับ

ต้นทุนการเพาะปลูก (ค่าเตรียมพื้นที่ ปลูก ปุ๋ยเคมี จ้างใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยอินทรีย์ กำจัดวัชพืช สารเคมีควบคุม วัชพืช พันสารเคมี เก็บเกี่ยว ขนส่ง ค่าเสื่อมราคาที่ดิน) กลุ่มเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 250 ครัวเรือน พบว่า อำเภอ เลิงสาง สูงสุด รองลงมา พิมาย และต่ำสุดคือ ห้วยแถลง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5,197 5,188.14 และ 3,947 บาท/ไร่

ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ พบว่า พื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลังของอำเภอครบุรี ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ อำเภอเลิงสาง และพิมาย ส่วนอำเภอสีคิ้ว ให้ผลผลิตมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 4.30 4.10 4.10 และ 3.30 ตัน/ไร่ ตามลำดับ

ราคาขายผลผลิตหัวสดมันสำปะหลัง โรงงานรับซื้อจากเกษตรกร บาท/กก. พบว่า เกษตรกรอำเภอ ขามสะแกแสง ขายผลผลิตหัวสดมันสำปะหลังได้ในราคาสูงสุด รองลงมาคือ อำเภอปักธงชัย สีคิ้ว พระทองคำ และ ด่านขุนทด ส่วนอำเภอห้วยแถลง เกษตรกรขายผลผลิตหัวสดมันสำปะหลังได้ราคาต่ำสุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.70 1.60 1.60 1.60 และ 1.40 บาท/กก.

ต้นทุนการผลิตหัวสดมันสำปะหลังต่อกิโลกรัม จากผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร พบว่า การผลิต มันสำปะหลังในฤดูกาลเพาะปลูกปี 2551/2552 นั้น ต้นทุนการผลิตมันสำปะหลังจำนวน 1 กก. เกษตรกรอำเภอ ด่านขุนทด ใช้ปัจจัยการผลิตสูงสุด รองลงมาคือ สีคิ้ว และต่ำสุดคือ ครบุรี โดยมีค่าเฉลี่ยในการใช้ปัจจัยการผลิตเท่ากับ 1.37 1.34 และ 1.03 บาท/กก. ตามลำดับ

ผลตอบแทนจากการปลูกมันสำปะหลังของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ผลจากการสำรวจกลุ่มตัวแทนตัวอย่าง ที่ได้รับการขายผลผลิตมันสำปะหลังต่อไร่ พบว่าอำเภอที่ได้รับผลตอบแทนโดยเฉลี่ย คืออำเภอ พิมาย รองลงมาคือ อำเภอด่านขุนทด และต่ำสุดคือ อำเภอชุมพวง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,912.80 1,700 และ 687.89 บาท/ไร่ ตามลำดับ

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

จากผลการสำรวจเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 อำเภอ จำนวนตัวอย่าง 250 ครัวเรือน พบว่า ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยมันสำปะหลังอยู่ที่ 4,767.30 บาท/ไร่ สำหรับผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 ตัน/ไร่ ซึ่ง ค่อนข้างต่ำ ส่วนราคาขายผลผลิตมันสำปะหลังนั้นพบว่า เกษตรกรขายผลผลิตหัวมันสำปะหลังสดได้ในราคา 1.56 บาท/กก. และผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับการผลิตจำนวนพื้นที่เพาะปลูก 1 ไร่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1,147.58 บาท/ไร่ ซึ่งสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมาตั้งเป้าหมายการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตมันสำปะหลังเฉลี่ยที่ 5.0 ตัน/ไร่ ในฤดูกาลเพาะปลูกปี 2551/2552 และวิธีการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลังเพิ่มจาก 3.79 ตัน/ไร่ เป็น 5.0 ตัน/ไร่ มี แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มผลผลิตนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน โดยการส่งเสริมและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การจัดทำแปลงสาธิตตามหลักวิชาการ และนำผลงานวิจัยในอดีตถึงปัจจุบันมาปรับใช้ให้ เหมาะสม โดยการใช้พันธุ์มันสำปะหลังเหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพาะปลูก การคัดเลือกท่อนพันธุ์ปลูกที่มีคุณภาพ

ความยาวท่อนพันธุ์ ใช้ระยะปลูกที่เหมาะสมกับชนิดพันธุ์ เลือกฤดูกาลปลูกที่เหมาะสม การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมีที่เหมาะสมกับความต้องการธาตุอาหาร N-P-K ในสภาพดินชุดต่างๆ ตามคำแนะนำทางราชการ การดูแลกำจัดวัชพืชตลอดฤดูกาลเพาะปลูก การใช้ระบบการชลประทานในเขตพื้นที่ที่มีแหล่งเก็บกักน้ำร่วม และการเก็บเกี่ยวที่อายุ 10-12 เดือน (Vichukut, 2007)

วิจารณ์ผลการทดลอง

1. จากการสำรวจผลผลิตมันสำปะหลังโรงงานปีการเพาะปลูก 2551/2552 ของจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ตัวอย่างเกษตรกรจำนวน 12 อำเภอ จำนวนตัวอย่าง 250 ครัวเรือน พบว่า เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำไร่มันสำปะหลังมีการใช้ต้นทุนการผลิตโดยเฉลี่ยเท่ากับ 4,767.30 บาท/ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับผลผลิตเฉลี่ยของหัวสดต่อไร่เท่ากับ 3.79 ตัน/ไร่ ขายได้ในราคา 1.56 บาท/กก. สำหรับผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับจากการขายผลผลิตในจำนวนพื้นที่เพาะปลูก 1 ไร่โดย มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1,147.58 บาท/ไร่ นับว่าเกษตรกรได้รับผลตอบแทนค่อนข้างต่ำมาก

2. ปัญหาการผลิตมันสำปะหลังในฤดูกาลเพาะปลูกปี 2551/2552 โดยภาครัฐบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีเป้าหมายการเพิ่มผลผลิตจาก 3.79 ตัน/ไร่ เป็น 5.0 ตัน/ไร่ นั้น เป็นไปได้ยาก ถ้าหากรัฐบาลไม่ได้ให้ความรู้ในด้านการใช้เทคโนโลยีการผลิตตามหลักวิชาการ และการนำผลงานวิจัยมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่การผลิตของจังหวัดนครราชสีมา และจะต้องคำนึงถึงการการใช้พันธุ์มันสำปะหลังให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพาะปลูก พร้อมด้านการเกษตรกรรมต่างๆ การปรับปรุงบำรุงดินให้มีปริมาณธาตุอาหารในดินเพียงพอต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของมันสำปะหลัง

3. การจำหน่ายผลผลิตมันสำปะหลัง เกษตรกรต้องจำหน่ายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลาง อันเนื่องมาจากเกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐบาล ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องหาแหล่งเงินทุนจากพ่อค้าคนกลาง ส่งผลให้ราคาผลผลิตที่เกษตรกรได้รับไม่เป็นธรรม

สรุปผลการทดลอง

ปัญหาของเกษตรกรที่ประกอบอาชีพทำไร่มันสำปะหลังของจังหวัดนครราชสีมา ในปีการเพาะปลูก 2551/2552 ดังนี้

1. จากพื้นฐานข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง ปีการเพาะปลูก 2551/2552 พบว่า เกษตรกรที่ใช้ต้นทุนการเพาะปลูกมันสำปะหลัง (บาท/ไร่) สูงสุด คือ อำเภอเสิงสาง อำเภอพิมาย อำเภอครบุรี และอำเภอบัวชุม เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังต้องปรับเปลี่ยนอาชีพทำการเกษตร โดยเลือกไปเพาะปลูกพืชใหม่

2. ปัญหาด้านการผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญ พบว่า เกษตรกรใช้พันธุ์มันสำปะหลังไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เพาะปลูก วิธีการเตรียมพื้นที่เพาะปลูก ช่วงอายุการใส่ปุ๋ยเคมีและอินทรีย์ อัตราการใช้ปุ๋ย (กก./ไร่) ไม่ใช่ตามคำแนะนำทางราชการ ทำให้ผลผลิตตกต่ำ เพื่อลดปัญหาดังกล่าว รัฐบาลควรสนับสนุนทุนวิจัย โดยวิธีการจัดทำแปลงสาธิตในพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง

3. ปัญหาด้านการจำหน่ายผลผลิต ผู้ปลูกมันสำปะหลังจำหน่ายผลผลิตผ่านพ่อค้าคนกลางเป็นส่วนใหญ่ อาจ

เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยบางรายต้องอาศัยเงินกู้มาลงทุนก่อน ขาดความร่วมมือกันระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง ไม่มีการร่วมมือจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อต่อรองราคาขายผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 12 อำเภอ จำนวนตัวอย่าง 250 ครัวเรือน พบปัญหาหลักที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตมันสำปะหลังโรงงานปีการเพาะปลูก 2551/2552 ของจังหวัดนครราชสีมา และข้อเสนอแนะดังนี้

1. เกษตรกรผู้ทำไร่มันสำปะหลังต้องร่วมมือกันจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ผู้ปลูกและผลผลิตมันสำปะหลัง เพื่อต่อรองราคาจำหน่ายผลผลิตกับพ่อค้าคนกลาง
2. การเพิ่มผลผลิตและการพัฒนาการระบบการผลิตมันสำปะหลัง ทั้งภาครัฐบาล เอกชน จะต้องร่วมมือและวางแผนร่วมกัน โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การจัดทำแปลงสาธิตตามหลักวิชาการ และการใช้ระบบการชลประทานในเขตพื้นที่ที่มีแหล่งเก็บกักน้ำร่วม
3. หน่วยงานราชการต้องร่วมวางแผนการผลิตมันสำปะหลังกับเกษตรกร และจัดหาแหล่งเงินทุนให้กับเกษตรกรให้ทันกับฤดูกาลเพาะปลูก

References

- Krakang, K. (2007). *Planting the Tapioca in Cambodia*. A annual report of the Thai Tapioca Trade Association. Bangkok. (in Thai).
- Office of Agricultural economics. (2008). Survey report of Cassava. *Office of Agricultural economics, Ministry of Agriculture and Cooperatives. Agricultural Statistics No. 412*, Documents for the Annual Meeting (in Thai).
- Vichukut, V. (2007). *Increase Productivity of Cassava*. A annual report of the Thai Tapioca Trade Association. Bangkok. (in Thai).

คณะผู้เขียน

นายสุเมศ ทับเงิน

นักวิชาการเกษตร สถานีวิจัยเขาคันทรง สถาบันอินทรีจันทร์สถิตย์เพื่อการค้นคว้าและพัฒนาพืชศาสตร์

Email: ijssmt@ku.ac.th

ดร.เอ็จ สโรบล

อาจารย์ประจำคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Email: agreed@ku.ac.th

นายอนุสรณ์ กุลวงษ์

นักวิชาการเกษตร สำนักงานวิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติจังหวัดสกลนคร วิทยาเขตสกลนคร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Email: csnask@ku.ac.th